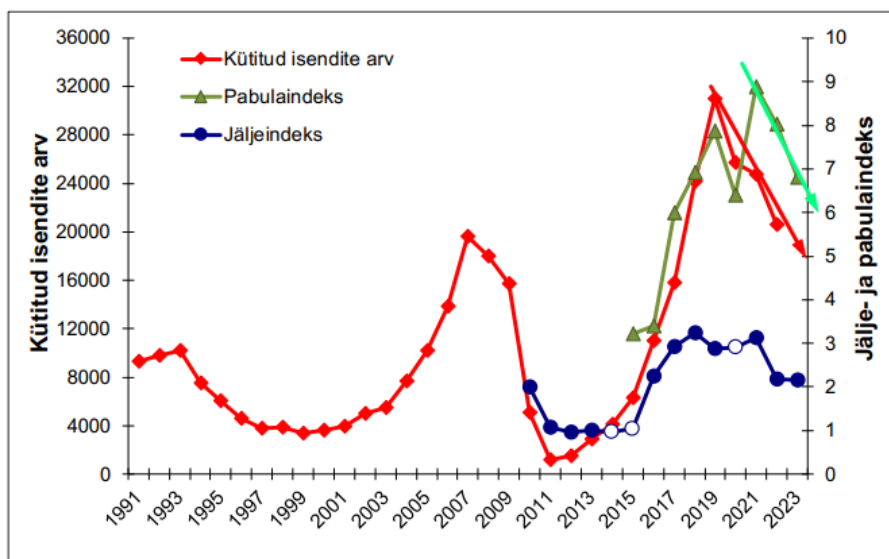

METSKITS (*Capreolus capreolus*)

KAUR-Metskitse arvukus on viimase paari aasta jooksul märgatavalt langenud.

Viimase kahe aasta jooksul toimunud arvukuse langust võib seostada oluliselt suurenenud kisklussurve, viimase kahe talve ilmastikutingimustest tingitud suurema suremuse ning küttimise koosmõjuga.

2022. aasta jahihooajal kütti Eestis kokku 20 623 metskitse, mis võrreldes eelneva nelja aasta küttimis tulemusega võrreldes on 4000 - 11000 isendi võrra vähem.

Praegune metskitse arvukuse tase on nii asurkonna enda seisundi kui ka metskitsega seotud metsa ja liikluskahjude mõõdukama taseme tõttu soodne. Kuid arvestades suurkiskjate jätkuvalt suureneva arvukusega, tuleb suurema metskitse arvukuse languse vältimiseks enamuses Mandri-Eesti maakondades metskitse küttimismahte eelmise aastaga võrreldes oluliselt langetada.

2023. aasta kevadel üle Eesti paiknevatel seirealadel läbiviidud hirvlaste pabulaloenduste kokkuvõttes saadi metskitse pabulaindeksiks 6,8 pabulahunnikut 1 km loendusmarsruudi kohta, mis on ligi 22% võrra väiksem kui eelmisel aastal (8,0). Selgelt väiksem oli 2023 aasta seirealade keskmine ka eelneva kolme aasta omast ning kui vaadata Mandri-Eesti seirealade keskmist, siis väiksem ka 2018. aasta tulemusest.

Näiteks kui Mandri-Eesti seirealadel valdavalt pabulaindeks langes, siis kõikidel Saaremaa seirealadel see hoopis hüppeliselt kasvas ja Hiiumaa seirealadel püsis enam-vähem eelmise aasta tasemel.

Metskitse suhteline asustustihedus ja selle muutused seirealadel aastatel 2015 - 2023 pabulaloenduste andmetel. Pabulaindeks – pabulahunnikute arv 1 km loendusmarsruudi kohta.

Results of roe deer pellet group counts in monitoring areas situated all over Estonia.

Seireala nr No of monitoring area	Maakond County	Seireala asupaik Location of monitoring area	Pabulaindeks No of pellet groups per 1 km								Muutus Indeksite vahe (vr 2022) (2023-2022) Change (%) Difference (2023-2022)		
			2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023		
	Mandri-Eesti		3,4	3,7	6,6	7,8	8,8	7,4	10,1	8,7	6,8	-21,7	-1,9
	Hiiumaa		0,8	0,3	0,7	0,4	0,9	0,7	1,6	4,2	3,9	-6,8	-0,3
	Saaremaa		2,8	2,6	3,6	2,9	3,3	0,8	2,0	4,3	9,2	112,7	4,9
	Eesti	Seirealade andmed kokku All areas included	3,2	3,4	6,0	6,9	7,9	6,4	8,9	8,0	6,8	-15,1	-1,2

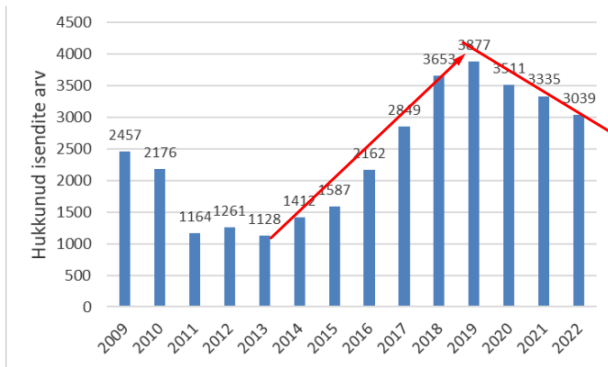
Ka jahipiirkonna kasutajate poolt 2023. aasta märtsis antud hinnangud metskitse arvukusele andsid kõikide jahipiirkondade hinnangute summana kokku 10,3% võrra väiksema numbrit kui eelmisel aastal. Viimase kümnendi kõrgeima 2019. aastal jahimeeste poolt antud metskitse arvukuse koondhinnanguga võrreldes oli tänavune hinnang ligi 24% võrra madalam. Maakondade võrdluses näitavad jahipiirkonna kasutajate arvukushinnangud selget suurenemist vaid Saaremaal. Eelmise aastaga võrreldes samale tasemel olevaks on metskitse arvukust hinnanud Põlvamaa jahimehed. Kõigi ülejäänud maakondade arvukushinnangud on võrreldes eelmise aastaga langenud.

Sarnaselt eelnevatele aastatele tuletame siinkohal meelde, et jahipiirkonna kasutajate poolt antud arvukushinnangud ja nende põhjal arvutatud piirkondlikud asustustihedused on kesktlābi 3,5 korda madalamad sellest, mis need päriselt looduses on

Maakondade lõikes arviliselt kõige enam metskitsi kütiti sarnasel eelmise aastaga Viljandi-, Pärnu- ja Saaremaal, väikseim kütitud metskitsede arv oli tavapärasel Hiiumaal. Pinnauhiku kohta arvestatuna oli kõige kõrgem kütmissurve Viljandimaal, kõige madalam Ida-Virumaal. Soovitatuga võrreldes oluliselt tagasihoidlikum oli küttemistulemus kõrgema metskitseasustustihedusega Põlva- ja Võrumaal.

Metskitse kütmine aastatel 2013 -2022. Hunting of roe deer in 2013-2022.

Maakond County	Kütmine Hunting bag										2022/2021 muutus (%) Change in hunting bag	2022/2013 muutus (%) Change in hunting bag
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Harjumaa	53	112	197	485	827	1286	1949	1825	2024	1694	-16,3	3096,2
Hiiumaa	35	58	96	194	288	292	353	384	496	459	-7,5	1211,4
Ida-Virumaa	73	123	131	328	539	920	1094	930	852	561	-34,2	668,5
Jõgevamaa	428	512	594	922	1204	1912	2268	2027	1882	1541	-18,1	260,0
Järvamaa	43	58	147	434	600	1039	1385	1111	1229	1072	-12,8	2393,0
Läänemaa	40	99	213	446	932	1195	1709	1385	1165	924	-20,7	2210,0
Lääne-Virumaa	36	81	204	598	766	1750	2351	2095	1948	1303	-33,1	3519,4
Põlvamaa	273	435	656	1117	1513	1754	2091	1422	1292	1019	-21,1	273,3
Pärnumaa	67	159	339	993	1447	2167	3710	2874	2602	2265	-13,0	3280,6
Raplamaa	22	76	311	530	949	1645	2105	1876	1760	1489	-15,4	6668,2
Saaremaa	533	696	971	1309	1768	2132	2242	2040	2256	2211	-2,0	314,8
Tartumaa	629	639	805	1113	1600	2539	2646	1993	1705	1517	-11,0	141,2
Valgamaa	205	286	525	797	893	1538	2066	1406	1551	1178	-24,0	474,6
Viljandimaa	222	266	460	904	1455	2384	2900	2829	2763	2436	-11,8	997,3
Võrumaa	225	472	615	830	1026	1593	2163	1581	1227	954	-22,2	324,0
Kokku Total	2884	4072	6264	11000	15807	24146	31032	25778	24752	20623	-16,7	615,1

Jahipiirkondade kasutajate poolt registreeritud liiklusõnnetustes hukkunud metskitsede arvu muutused aastatel 2009 - 2022.

2022. aasta jahihooajal kütitud metskitsede sooline jaotus oli ligilähedane jaotusele üks sokk ühe kitsse kohta. Liigset sokkude eelisküttimist on järjekordselt märgata Võru- ja Valgamaa küttimisandmetes ning nüüd ka Ida-Virumaal. Suuremat kitsede ülekaalu kütitud isendite seas võib tavapäraselt näha Põlvamaa ja nüüd ka Saaremaa küttimisandmetes. Tallede osakaal kütitud isendite seas oli võrreldes teiste maakondadega tavapäraselt kõrgem Põlvamaal. Tallede osakaalu suurendamist ja mõõdukat kitsede ülekaalus (kuni 1,2 kitsse 1 soku kohta) küttimist võib asurkonna juurdekasvu piiramiseks lubada eeskätt kõrge metskitse asustustihedusega jahipiirkondades, kuid sellest oluliselt vildakamaks küttimisstruktuuri ajada ei soovita.

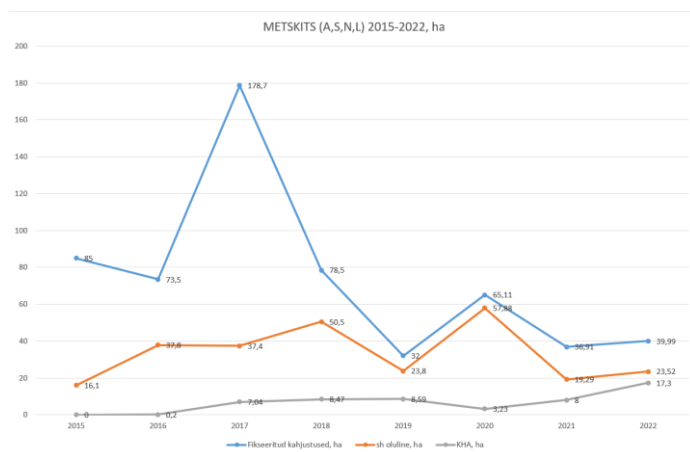
Metskitsede tekitatud värsked kahjustusi metsakultuuridele registreeriti metsakaitseeksperdiiside käigus 2022. aastal 22 ja 2023. aasta kohta oli juuni alguse seisuga registreeritud 2 sellist juhtumit (Keskkonnaamet, Metsaregister). Metskitse tekitatud metsakahjustusi kokku (värked+vanemad) registreeriti 2022. aastal 43 ja 2023. aasta juuni alguses seisuga 70. Seega oli lõviosa 2023. aastal registreeritud metskitsedega seotud kahjustest tekkinud eelnevatel aastatel.

Metskitsede tekitatud värsked metsakahjustuste (kahjustatud metsaeraldiste arv ja pindala) muutused metsakaitseeksperdiiside (MKE) andmetel aastatel 2014 – 2022 ja eraldi aastate 2016 - 2023 vastavad näitajad aasta algusest kuni juuni keskpaigani.

Number of cases of roe deer damages and affected areas registered during forest damage expertise.

Maakond County	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022	
	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)
Harjumaa									1	4,2			1	0,9				
Hiiumaa																		
Ida-Virumaa			1	1,4	2	4,4			1	3,0								
Õgevamaa			5	2,7	10	8,5			5	4,3	4	3,9					16	36,9
Järvamaa									2	1,6	5	7,0			10	14,3		
Läänemaa						1	1,4		1	1,0	4	1,7						
Lääne-Virumaa											2	2,7						
Põlvamaa			2	4,0							4	1,8			4	4,8		
Pärnumaa					8	14,4	3	8,0			8	6,4			1	0,2	1	1,1
Raplamaa			1	1,2					1	3,7							3	2,2
Saaremaa	3	2,3	1	0,4			7	9,6	3	2,4								
Tartumaa	1	0,5	4	5,0	4	5,9	1	1,4			20	25,4			8	7,5		
Valgamaa	3	4,9	2	2,4	5	3,2	6	3,9	17	17,5	72	73,9			25	19,0	1	1,7
Viljandimaa									1	3,1								
Võrumaa					2	0,5	24	25,0	11	10,9								
Kokku Total	7	7,7	11	14,4	24	30,6	30	33,3	56	65,7	130	134	2	1,9	48	45,8	21	41,9

RMK kahjude ülevaade:

METSKITS, oluline kahjustus								
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Harjumaa	1,38	0,71		2,33	0,46	0,46	3,52	
Hiiumaa								
Ida-Virumaa	2,74		5,11	5,43		4,07	1,20	6,33
Jõgevamaa	1,17		8,34	1,78	0,99			1,28
Järvamaa	4,61	3,59	6,78	0,69	2,07		2,05	
Läänemaa			4,25	1,24		1,04	2,53	
Lääne-Virumaa			1,04	8,77	0,71	8,22		
Põlvamaa	2,96		1,58	1,2	4,38		0,47	
Pärnumaa	2,78	11,36		14,73	0,68	25,93	2,93	
Raplamaa				3,94		3,84	3,29	9,01
Saaremaa	1,55		2,4	0,71	3,26	0		
Tartumaa	1,89	17,34	5,95	6,5	4,86	5,85		3,94
Valgamaa		0,8			6,44	5,77	3,29	
Viljandimaa				3,18				
Võrumaa		1,04	1,92			2,7		2,96
KOKKU	16,12	37,81	37,37	50,51	23,85	57,88	19,28	23,52

Jahipiirkondade kasutajate poolne kütmissoov ja selle muutused võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri eluslooduse osakonna poolsed soovitud metskitse kütmissahtude määratlemiseks 2023. aasta jahihooajal.

Maakond County	Jahipiirkondade kasutajate kütmissoov Hunting quota requested by the users of hunting districts (%)				Soovitus küttemiseks 2023 aastal Suggestions for hunting in 2023		
	2022	2022 kütmine võrreldes kütmissooviga (%) Hunting in 2022 as compared to requested quota (%)	2023	Kütmissoovi muutus Change in requested hunting quota (%)	Sooline jaotus täiskasvanute seas Sex ratio among adults	kütmissaht hunting quota	% eelmise aasta küttemisest % of bag 2022
Harjumaa	1547	109,5	1384	-10,5	1 : 1	1000	59,0
Hiiumaa	395	116,2	390	-1,3	1 : 1	390	85,0
Ida-Virumaa	699	80,3	511	-26,9	1 : 1	400	71,3
Jõgeva	1675	92,0	1350	-19,4	1 : 1	1300	84,4
Järvamaa	879	122,0	775	-11,8	1 : 1	700	65,3
Läänemaa	905	102,1	773	-14,6	1 : 1	700	75,8
Lääne-Virumaa	1280	101,8	972	-24,1	1 : 1	900	69,1
Põlvamaa	1069	95,3	875	-18,1	1 : 1	1100	107,9
Pärnumaa	2320	97,6	1978	-14,7	1 : 1	1300	57,4
Raplamaa	1478	100,7	1205	-18,5	1 : 1	1000	67,2
Saaremaa	1622	136,3	1730	6,7	1 : 1	2200	99,5
Tartumaa	1488	101,9	1345	-9,6	1 : 1	1200	79,1
Valgamaa	1168	100,9	972	-16,8	1 : 1	900	76,4
Viljandimaa	1906	127,8	1510	-20,8	1 : 1	1500	61,6
Võrumaa	1108	86,1	920	-17,0	1 : 1	900	94,3
Kokku Total	19539	105,5	16690	-14,6	1 : 1	15490	75,1

Järgnevalt on esitatud viimaste aastate seire tulemustest lähtuvad soovitud:

Eelmise aasta küttemistulemustega võrreldes võiks maakondlikku küttemismahtu mõningal määral tõsta vaid Põlva- ja Saare maakonnas. Kõige enam võiks küttemissurvet vähendada Harju- ja Pärnumaa kõrge kiskjate kontsentratsiooniga jahipiirkondade arvelt. Suurkiskjate (ilvese ja hundi) olemasolu ja rohkusega tuleks kindlasti arvestada ka teistes maakondade jahipiirkondade vahelise küttemismahu jaotusel.

Jahindusnõukogudel on soovitatav kõikidele jahipiirkonna kasutajatele ära märkida soovituslik orienteeruv küttemismaht.

Küttemissurve teravik tuleks 2023. aastal suunata kõrgema asustustihedusega ja oluliste metskitsega seotud liiklus- ja metsakahjustustega piirkondadesse, langetades samal ajal küttemissurvet madalama asustustihedusega piirkondades.

2024. jahiaastal, enne 2024. aasta ulukiseire aruande ilmumist, jätkata metskitse küttemist käesolevas aruandes toodud soovitustest lähtuvalt.

EJS soovitus-

Metskitse küttemislimiidi kokkuleppimine saab olema esmakordselt veidike erakordsem kui tavaliselt ja võimalus kasutada seda hoopis teistpidi ,kui seda on tehtud siiani. Nimelt oleme viimased 5 aastat olnud olukorras (v.a juba 2022) kus oleme enamus maakondades vastu võtnud KAUR soovitus ja kauplemisruumi polnud. Ei ole seda muret Põlvamaal ja Järvamaal kes pole mitmel aastal kokkuleppeid saavutanud ja kütinud limiividivabalt.2022 ei olnud ka Võrumaal KAUR kohustust ja väiksem oli ka Tartumaal.

See oli aru saada, et juba eelmisel aastal oleks tulnud limiite vähendada enamus maakondades aga seda ei tehtud ja tulemuseks enamustel ka KAUR soovitust ja ka limiiti ei kütitud . Täideti KAUR soovitus ainult Hiiumaal, ja Läänemaal.

Selle aasta esimene osa limiidist lepiti kokku kevadel , et alustada metskitse jahiga 01.06.2023.Kokkulepe saavutati esialg 12 maakonnas ,kus võeti vastu jahimeeste küttemissoov. 3 maakonda , Lääne Virumaa, Valgamaa ja Võrumaa leppisid kas 1 või 3 is jahipiirkonna kohta. Jõgevamaa sai kokkuleppe veidi hiljem .

Kui võrdleme kokkulepitud limiite ja KAUR soovitust siis ainult Hiiumaa ja Viljandimaa limiit (+50 is)vastavad KAUR soovitusega . Põlvamaa limiit on kokku lepitud alla KAUR soovitus ja seda just sellepärast , et viimased 3 aastat on võrreldes teiste maakondade pingutustega vähem kütitud ja sellepärast ka arvukus pole langenud , seda kinnitab ka 2 Põlva-Võru pabulaloenduse piirkonna (36 ja 37)indeksi tõus ja 2 korda üle Eesti keskmise oleva indeksi Karilatsi-Ihamaru piirkonnas. 4 maakonda , Jõgevamaa, Lääne Virumaa, Valgamaa ja Võrumaa saavad kokku leppida veel KAUR soovitus ,sest see on madalam kui jahimeeste soov nendes maakondades või ka isegi väiksema . Jõgevamaa on ainukesena MKE andmete alusel kahjustus mis on suur. RMK aladel seda aga ei ole.

Saaremaa aga on siin erand ,mida mainisime ka eelmisel aastal. Kuigi ametlik küttemisstatistika näitab et kütitud on viimased 5 aastat üle 2000 is aga viimase 3 aasta pabulaindeks näitab võrreldes 2021 aastaga pea 5 kordset tõusu ja eelmise aastaga võrreldes 2 kordset. Siinkohal põhjused välja ei tooks.

Kõik teised maakonnad on kokku leppinud rohkem kui KAUR soovitas ja peavad nüüd kas jääma oma soovide juurde või pakkuma kompromissettepanekuna jahindusnõukogus ,et on nõus vähendama ,kui põdra puhul tullakse vastu ja ka saaks KAUR min soovi ja jahimeeste soovi vahele kokkuleppe teha. Igati mõistlik on ka otsus kui jäetakse kokkulepitud limiit paika aga, et juurutada +/- kokkuleppeid (just põdra juures) siis leppida kokku ka vähem laskmise võimalus , et jahipiirkonnad võivad lasta ka vähem kui kokkulepitud limiit juba on.

Siin võiks ka jahimeeste esindajad jääda vajadusel juba kokkulepitud limiidi juurde , et lähtuda jahindusnõukogu töökorrast ,**kus kokkulepete saamisel peab jahindusnõukogu arvestama jahimeeste küttemissoove ja KAUR seirearuannet** . Ükskord ometi saavad jahimehed kütida just nii palju kui soovivad , mis annab neile kindluse ,et jahipiirkonnad teavad mida soovivad.

Oleme aastaid nurisenud ,et kiskjad on palju ja söövad kitsed ära ja me ei peaks niipalju küttime. Aga küttime rohkem kui KAUR soovitab ja kiskjad lähevad ise minema.

Priit Vahtramäe

EJS